

Sygn. akt II USKP 31/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk (przewodniczący)

SSN Leszek Bielecki (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z wniosku M. G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w W.
o rentę z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 14 kwietnia 2021 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 10 października 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 10 października 2018 r. oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w W. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z 24 lutego 2017 r. zmieniającego decyzję organu rentowego z dnia 1 lipca 2016 r. i przyznającego

odwołującej się M. G. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od kwietnia 2016 r. do 31 grudnia 2018 r.

W sprawie tej ustalono, że odwołująca się (ur. 28 marca 1987 r.) w dniu 14 kwietnia 2014 r. złożyła w organie rentowym wniosek o przyznanie renty z tytułu niezdolności do pracy. Lekarz orzecznik ZUS, po przeprowadzeniu bezpośredniego badania i dokonaniu analizy dokumentacji medycznej, w dniu 18 maja 2016 r. orzekł, że nie jest ona niezdolna do pracy. W związku ze sprzeciwem od powyższego orzeczenia, Komisja Lekarska ZUS w orzeczeniu z dnia 28 czerwca 2016 r. również stwierdziła, że odwołująca nie jest niezdolna do pracy. W oparciu o badanie przedmiotowe i dostępną dokumentację lekarską, w tym obrazującą przebieg leczenia w latach 2009 - 2016 oraz zaświadczenia o stanie zdrowia wystawione w dniu 18 marca 2016 r. przez lekarzy prowadzących, Komisja stwierdziła, że dysfunkcja układu psychicznego narusza sprawność organizmu badanej w niewielkim stopniu. W konsekwencji powyższego, organ rentowy kontestowaną w niniejszej sprawie decyzją z dnia 1 lipca 2016 r., odmówił przyznania jej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Odwołująca się złożyła od tej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w W.

Sąd ten dopuścił dowód z opinii biegłego ortopedy traumatologa i biegłego psychiatry, na podstawie których ustalił, że odwołująca się choruje na dyskopatię kręgosłupa lędźwiowego L5/S1. Stopień zmian dyskopatycznych kręgosłupa jest niewielki (bez objawów zespołu bólowego i upośledzenia jego sprawności). Z powodu schorzeń ortopedycznych nie utraciła zdolności do pracy. Dodatkowo cierpi ona na zaburzenia afektywne dwubiegunowe oraz uzależnienie mieszane (alkohol, THC) w okresie kilkuletniej abstynencji. Biegli uznali, że z uwagi na stan psychiczny odwołująca jest częściowo niezdolna do pracy od listopada 2009 r. do 31 grudnia 2018 r. Sąd Okręgowy ustalił nadto, że odwołująca legitymuje się okresem składkowym w wymiarze 2 lata, 9 miesięcy i 22 dni. Od 1 października 2008 r. do 5 listopada 2012 r. była studentką studiów niestacjonarnych (wieczorowych) drugiego stopnia na kierunku kulturoznawstwo na Uniwersytecie (...)

Sąd pierwszej instancji uznał odwołanie od decyzji organu rentowego za częściowo zasadne. Podkreślił, że sporną w sprawie pozostawała kwestia stanu zdrowia odwołującej się jako przesłanki niezdolności do pracy warunkującej w myśl

art. 57 ust. 1 pkt 1-3 w związku z art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 291 ze zm., dalej jako ustawa emerytalna) prawo do renty. W tym celu Sąd dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy psychiatry oraz ortopedy i na ich podstawie ustalił, że schorzenie kręgosłupa odwołującej się nie jest na tyle nasilone, aby uzasadniało niezdolność do pracy ze względów ortopedycznych, niemniej jednak stan zdrowia psychicznego powoduje częściową niezdolność do pracy od listopada 2009 r. do 31 grudnia 2018 r.

Niezdolność do pracy powstała u odwołującej się w czasie gdy ukończyła 22 lata. Powinna tym samym legitymować się okresem ubezpieczeniowym (składowym i nieskładowym) w wymiarze co najmniej 3 lat (art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej). Ponieważ organ rentowy uznał za udowodnione jedynie 2 lata, 9 miesięcy i 22 dni okresów składowy, Sąd Okręgowy doliczył do tego okresu okres od 1 października 2008 r. do 5 listopada 2012 r., kiedy to odwołująca była studentką studiów pierwszego stopnia na uczelni państwowej, który podlegał zaliczeniu jako okres nieskładowy i uzupełniał brakujący staż ubezpieczeniowy.

Powyższy wyrok zaskarżył w całości organ rentowy zarzucając mu błędną wykładnię prawa materialnego, tj. art. 5 ust. 2, art. 7 pkt 9, art. 12 ust. 3, art. 13 ust. 1 w związku z art. 57 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy emerytalnej przez ustalenie, że odwołująca spełnia ustawowe przesłanki do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przez ustalenie, na podstawie niespójnej opinii biegłego psychiatry, że odwołująca jest częściowo niezdolna do pracy, a także iż legitymuje się stażem pracy w wymiarze co najmniej 3 lat okresów składowych i nieskładowych, a także naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. przez dowolną ocenę materiału dowodowego. Organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania w całości, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny uznał apelację organu rentowego za bezzasadną. Podkreślił, że w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji organ rentowy nie zajął w kwestii opinii biegłego psychiatry konkretnego stanowiska a jedynie przy piśmie z dnia 15 grudnia 2016 r. przedstawił krytyczne względem opinii biegłego psychiatry

stanowisko Przewodniczącego Komisji Lekarskich. Powyższe, w ocenie Sądu oznacza, że organ rentowy nie zaprezentował własnego (jako strona postępowania) stanowiska procesowego względem powyższej opinii, którą mógł podważać wykorzystując dostępne mu procesowo środki. Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw, by podważyć wiarygodność opinii psychiatrycznej, która w jego ocenie została sporządzona zgodnie z postawioną tezą dowodową, odpowiadała na wszystkie postawione w niej pytania, korelowała ponadto w zakresie wniosków końcowych z ustaleniami, jakie następnie niewadliwie poczynił Sąd Okręgowy.

Odnosząc się do kwestii stażu ubezpieczeniowego odwołującej się, Sąd Apelacyjny podzielił w całości rozważania Sądu pierwszej instancji i uwzględnił jako okresów nieskładkowych studiów niestacjonarnych wieczorowych drugiego stopnia na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu (...) od 1 października 2008 r. do 5 listopada 2012 r. na kierunku kulturoznawstwo. W tym okresie odwołująca się podejmowała zatrudnienie w oparciu o umowy zlecenia w dniach 14 – 15 maja 2009 r. na rzecz Fundacji (...); 24 – 31 maja 2010 r. oraz 15 – 20 czerwca 2010 r. w Teatrze (...); 13 – 31 listopada 2011 r. na rzecz Twórców (...); 1 maja – 23 listopada 2012 r. w Fundacji P. Niezależnie jednak od tego, w jakim zakresie okresy zlecenia jako składkowe pokrywały się z nieskładkowymi okresami studiów, Sąd odwołał się do nie uwzględnionych przez organ rentowy w stażu ubezpieczeniowym odwołującej się okresów zatrudnienia wynikających z przedłożonej do wniosku o rentę dokumentacji dotyczącej okresów składkowych i nieskładkowych (ZUS Rp-6), z których wynika, że po zakończeniu nauki (5 listopada 2012 r.) odwołująca się kontynuowała zatrudnienie w oparciu o umowy zlecenia w dniach 4 czerwca - 31 lipca 2013 r., 15 września - 15 listopada 2013 r. w Fundacji P., 18 listopada - 31 grudnia 2013 r. oraz 2 stycznia - 17 lutego 2014 r. na podstawie umowy stażowej z Instytutem (...), 10 marca - 9 kwietnia 2014 r. oraz 10 kwietnia - 9 maja 2014 r. w Towarzystwie P. w W., 10 kwietnia - 26 listopada 2014 r. w Fundacji P., 2 - 31 stycznia 2015 r., 2 - 28 lutego 2015 r., 2 - 31 marca 2015 r., 1 - 30 kwietnia 2015 r., 4 - 31 maja 2015 r., 1 - 30 czerwca 2015 r., 1 - 31 lipca 2015 r., 3 - 31 sierpnia 2015 r., 1 - 30 września 2015 r. w Fundacji N., 10 - 30 marca 2016 r. w Narodowym Centrum Kultury. Tym samym, w ocenie Sądu drugiej instancji, nawet gdyby uznać częściowy zbieg okresów składkowych z tytułu umów zlecenia z nieskładkowym

okresem studiów, to na dzień złożenia wniosku o rentę, tj. 14 kwietnia 2016 r., odwołująca uzupełniła brakujący staż ubezpieczeniowy o okresy zatrudnienia na podstawie cywilnoprawnych umów zlecenia po dniu 5 listopada 2012 r. W konsekwencji przyjął, że odwołująca legitymowała się niezbędnym okresem składkowym i nieskładkowym w rozumieniu art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej uprawniającym do przyznania prawa do dochodzonego świadczenia.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wniósł organ rentowy zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 12 ust. 3 w związku z art. 57 ust. 1 pkt 3, art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej przez błędne przyjęcie, że zaskarżona decyzja jest nieprawidłowa i odwołująca się spełnia wszystkie warunki do nabycia prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w okresie od kwietnia 2016 r. do 31 grudnia 2018 r. oraz naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy - art. 217 § 3, art. 231, art. 233 § 1, art. 316 § 1, art. 328 § 2, art. 382, art. 391 k.p.c. wskutek niedokonania pełnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, przyjęcie za własne ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego jako dostatecznie wyjaśnione okoliczności sporne, niezbadanie wszystkich przesłanek prawa do renty i nieustosunkowanie się do całości materiału dowodowego.

Skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i wyroku Sądu Okręgowego, i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie odwołania w całości, oraz o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁴ § 2 k.p.c. w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., albowiem jest ona oczywiście uzasadniona, gdyż odwołująca się nie spełnia warunku z art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna zasługiwała na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy odwołać się do zasad ogólnych powstania prawa do świadczeń emerytalnych i rentowych. Zgodnie z art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, prawo do świadczeń

określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. W tym zakresie warto przywołać postanowienie Sądu Najwyższego z 15 marca 2018 r. w sprawie I UK 209/17, zgodnie z którym, moment nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy określa art. 100 ust. 1 u.e.r.f.u.s. ustanawiający generalną zasadę, zgodnie z którą prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Nabycie prawa do świadczenia następuje więc *ex lege* i co do zasady nie jest uzależnione ani od złożenia przez ubezpieczonego stosownego wniosku, ani też od ustalenia (potwierdzenia) tego prawa decyzją organu rentowego, która ma jedynie charakter deklaratoryjny. Przewidziany w art. 116 ust. 1 ustawy emerytalnej wniosek o świadczenie nie jest elementem prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, gdyż przesłanki tego prawa określa art. 57, lecz stanowi jedynie żądanie realizacji świadczenia nabytego z mocy prawa. Wniosek o rentę ma natomiast znaczenie dla powstania prawa do wypłaty świadczenia rentowego, co wynika wprost z art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu (LEX nr 2486210). Następnie trzeba przywołać przepisy kształtujące prawo do świadczeń emerytalnych i rentowych w przedmiotowej sprawie, zatem, zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy emerytalnej, przy ustalaniu prawa do emerytury i renty raz obliczaniu ich wysokości okresy nieskładkowe uwzględnia się w wymiarze nieprzekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych. Stosownie zaś do art. 7 pkt 9, okresami nieskładkowymi są następujące okresy: nauki w szkole wyższej na jednym kierunku, pod warunkiem ukończenia tej nauki, w wymiarze określonym w programie studiów. Wreszcie, trzeba wskazać na przepisy kreujące warunki nabycia prawa do świadczeń emerytalno-rentowych, a więc zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy emerytalnej, niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

W celu wyjaśnienia racji tegoż przepisu można powołać treść postanowienia Sądu Najwyższego z 9 stycznia 2020 r. wydanego w sprawie I UK 56/19, stosownie do którego, ocena częściowej niezdolności do pracy w zakresie dotyczącym naruszenia sprawności organizmu i wynikających stąd ograniczeń możliwości wykonywania pracy wymaga z reguły wiadomości specjalnych, natomiast ostateczna ocena, czy ubezpieczony jest częściowo niezdolny do pracy musi uwzględniać - zgodnie z art. 12 ust. 1 i 3 oraz art. 13 ust. 1 u.e.r.f.u.s. - także inne elementy, w tym zwłaszcza poziom kwalifikacji ubezpieczonego, możliwości zarobkowania w zakresie tych kwalifikacji, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne. Takich zasad nie można jednak stosować do sytuacji, gdy ubezpieczony jest zdolny do pracy z medycznego punktu widzenia, a więc gdy nie jest spełniony aspekt medyczny (biologiczny). Gdyby przyjąć inaczej, renta z tytułu niezdolności do pracy stałaby się w rzeczywistości świadczeniem podobnym do zasiłku dla bezrobotnych. Dlatego w sytuacji, gdy z ocenionych jako fachowe i wiarygodne opinii biegłych sądowych wynika, że stan somatyczny wnioskodawcy nie powoduje u niego niezdolności do pracy, niecelowe jest odwoływanie się do okoliczności wymienionych w art. 13 ust. 1 pkt 2 u.e.r.f.u.s. Obiektywna możliwość podjęcia dotychczasowego lub innego zatrudnienia, zgodnie z poziomem kwalifikacji, wykształcenia, wieku i predyspozycji psychofizycznych może być brana pod uwagę tylko wtedy, gdy ubiegający się o rentę jest niezdolny do pracy z medycznego punktu widzenia, gdyż oba te aspekty medyczny (biologiczny) i socjalny (ekonomiczny) muszą występować łącznie (LEX nr 3126283). Z kolei, według art. 13 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 przedmiotowej ustawy, przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się: stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, jak również uwzględnia się możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje

psychofizyczne. Dla analizy w tym zakresie można przywołać wyrok Sądu Najwyższego z 7 lutego 2017 r. wydanego w sprawie II UK 675/15, zgodnie z którym, okoliczności określone w art. 13 ust. 1 u.e.r.f.u.s. odnoszą się do osoby, która utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji, również takiej, u której stwierdzono celowość przekwalifikowania zawodowego, nie dotyczą natomiast osoby, która zachowała zdolność do zatrudnienia w ramach posiadanych kwalifikacji formalnych lub rzeczywistych. Posiadane kwalifikacje są więc pojęciem szerszym niż tylko kwalifikacje wynikające z rodzaju ukończonej szkoły i z poziomu wykształcenia, gdyż również określa ją zdobyte doświadczenie zawodowe. Sąd Najwyższy uznał, że brak możliwości wykonywania pracy dotychczasowej nie jest wystarczający do stwierdzenia częściowej niezdolności do pracy w sytuacji, gdy jest możliwe podjęcie innej pracy w tym samym zawodzie bez przekwalifikowania lub przy pozytywnym rokowaniu co do możliwości przekwalifikowania zawodowego. Taka sama argumentacja wynika z przepisu art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy, zgodnie z którym przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy uwzględnia się możliwość wykonywania nie tylko dotychczasowej pracy, ale także podjęcia innej pracy. Ochrona ubezpieczeniowa służy temu kto utracił zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji, choćby w stopniu częściowej niezdolności do pracy (LEX nr 2254795). Przywołane przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS korespondują z art. 57 tejże ustawy, który określa szczegółowe warunki renty z tytułu niezdolności do pracy. Stosownie do jego treści przydatnej dla analizy niniejszej sprawy, renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki: jest niezdolny do pracy; ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy; niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i 9 lit. a, pkt 10 lit. a, pkt 11-12, 13 lit. a, pkt 14 lit. a i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-3, 5 lit. a, pkt 6 i 12, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów; nie ma ustalonego prawa do emerytury z Funduszu lub nie spełnia warunków do jej uzyskania. Natomiast okoliczności posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, o których mowa wyżej przewiduje art. 58 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Stosownie do jego treści, w zakresie niezbędnym dla rozstrzygnięcia niniejszej

sprawy, warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, w myśl art. 57 ust. 1 pkt 2, uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie co najmniej: 1) 1 rok - jeżeli niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem 20 lat; 2) 2 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 20 do 22 lat; 3) 3 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 22 do 25 lat; 4) 4 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 25 do 30 lat; 5) 5 lat - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat. W przypadku okresu 5 – letniego to powinien on przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy; do tego dziesięcioletniego okresu nie wlicza się okresów pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej lub renty rodzinnej. Jeżeli ubezpieczony nie osiągnął okresu składkowego i nieskładkowego, warunek posiadania wymaganego okresu uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony został zgłoszony do ubezpieczenia przed ukończeniem 18 lat albo w ciągu 6 miesięcy po ukończeniu nauki w szkole ponadpodstawowej, ponadgimnazjalnej lub w szkole wyższej oraz do dnia powstania niezdolności do pracy miał, bez przerwy lub z przerwami nieprzekraczającymi 6 miesięcy, okresy składkowe i nieskładkowe.

Przekładając przywołane wyżej regulacje na grunt przedmiotowej sprawy należy podkreślić, że przepis art. 58 ust. 1 określa wymagany staż (od 1 do 5 lat) w zależności od tego, w jakim wieku był ubezpieczony w chwili powstania niezdolności do pracy (zob. M. Bartnicki, B. Suchacki, *Komentarz do art. 57 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych*, w: *Emerytury i renty z FUS. Emerytury pomostowe. Okresowe emerytury kapitałowe. Komentarz do trzech ustaw emerytalnych*, wyd. I, Lex/el 2019). Wskazana w skarżonym wyroku niezdolność do pracy datuje się na listopad 2009 roku. Zatem niezdolność do pracy powstała u ubezpieczonej w wieku 22 lat i 8 miesięcy. W związku z tym, powinna się legitymować okresem ubezpieczeniowym (składkowym i nieskładkowym) w wymiarze co najmniej 3 lat w momencie stwierdzenia jej niezdolności do pracy, czyli w analizowanym przypadku na listopad 2009 r. Na tamten moment ubezpieczona legitymowała się 2 dniowym okresem składkowym 14-15.05.2009 r., kiedy była stroną umowy zlecenia działając na rzecz Fundacji

Rozwoju Sztuki Filmowej oraz 396 dniowym okresem bezskładkowym, kiedy była studentką Uniwersytetu (...) na kierunku Kulturoznawstwo (1.10.2008 r. - 1.11.2009 r.), pod warunkiem ukończenia studiów w tym zakresie. W związku z tym łączny okres ubezpieczenia wynosi 398 dni, a nie wymagane na listopad 2009 roku 3 lata. Nadto, biorąc pod uwagę nikły okres składkowy, nie można twierdzić, że niezdolność do pracy uprawnia w tym zakresie do ubiegania się o prawo do renty na podstawie art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej. W tym względzie także istotne jest ustalenie, czy w okresie umowy zlecenia 14-15.05.2009 r. ubezpieczona odprowadziła składkę ubezpieczeniową. Sąd, rozpoznając odwołanie od decyzji organu rentowego, obowiązany jest sprawdzić, czy spełnione są wszystkie warunki do przyznania świadczenia, w tym warunek powstania niezdolności do pracy we właściwym czasie określony w art. 57 ust. 1 pkt 3 u.e.r.f.u.s., nawet wówczas, gdy bezpośrednią przyczyną odmowy przyznania świadczenia rentowego wskazaną w decyzji organu rentowego był jedynie brak niezdolności do pracy (wyrok Sądu Najwyższego z 20 lutego 2019 r. w sprawie III UK 52/18, LEX nr 2622328). Konieczność posiadania przez ubezpieczonego odpowiedniej ilości okresów składkowych i nieskładkowych wynika z tego, że renta z tytułu niezdolności do pracy nie jest świadczeniem o charakterze socjalnym na rzecz osób niezdolnych do pracy, pozostających bez związku z tytułem ubezpieczenia rentowego, ale jedną z form zabezpieczenia społecznego powiązaną z wymaganym okresem płacenia składek. Dla spełnienia warunku określonego w art. 57 ust. 1 pkt 3 u.e.r.f.u.s. przez osobę częściowo niezdolną do pracy, której częściowa niezdolność do pracy nie powstała w okresach wyszczególnionych tym przepisem i wykonującą pracę odpowiednią do zachowanych możliwości zdrowotnych przyjmuje się, że wymagane jest pogorszenie stanu zdrowia w stopniu uniemożliwiającym przynajmniej wykonywanie pracy w dotychczasowym ograniczonym stanie zdrowia zakresie. Okresy składkowe i nieskładkowe wymagane do nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, doprecyzowane w art. 58 ust. 1 u.e.r.f.u.s., powinny być ustalane według daty niezdolności do pracy powstałej w okresach wymienionych w art. 57 ust. 1 pkt 3 u.e.r.f.u.s. W obrębie tego samego przepisu, warunkującego łączne spełnienie przesłanek nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, nie mogą wobec tego występować dwie różne daty

powstania niezdolności do pracy (wyrok Sądu Najwyższego z 1 grudnia 2016 r. w sprawie I UK 424/15, LEX nr 2194884). Trafnie więc organ rentowy podniósł, przytaczając w skardze orzecznictwo, że w przypadku ubezpieczonej nie nastąpiło istotne pogorszenie stanu zdrowia w ramach tego samego stopnia niezdolności do pracy, powodujące samodzielnie utratę zdolności do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (wyrok Sądu Najwyższego z 6 sierpnia 2014 r. w sprawie II UK 513/13, OSNP 2016 nr 1, poz. 10 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 24 czerwca 2015 r. w sprawie I UK 357/14, LEX nr 1771400).

Biorąc powyższe pod uwagę warunek przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy z art. 57 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 58 ust. 1 pkt 3 oraz art. 12 ust. 3 w związku z art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie zostały przez ubezpieczoną spełnione.

W sprawie będącej przedmiotem niniejszego rozstrzygnięcia pojawia się jeszcze jeden wątek, na który należy zwrócić uwagę. Okoliczność częściowej niezdolności do pracy pojawiła się u ubezpieczonej w rezultacie dopuszczenia przez Sąd Okręgowy w W. dowodu z opinii biegłego psychiatry. Niewątpliwie jest to zmiana stanu faktycznego sprawy. Jak dotąd bowiem, na etapie sprawy przed organem rentowym, u ubezpieczonej stwierdzono okoliczność zdolności do pracy. Nowe okoliczności zatem pojawiają się w toku postępowania sądowego. Natomiast zgodnie z orzecznictwem, co do zasady w sprawie z odwołania od decyzji organu rentowego sąd pierwszej instancji kontroluje jej zgodność z prawem, a sąd drugiej instancji - prawidłowość rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji w odniesieniu do stanu rzeczy (faktycznego i prawnego) istniejącego w chwili wydania przez organ rentowy decyzji. O zasadności przyznania lub odmowy przyznania świadczenia decydują zatem okoliczności istniejące w chwili ustalania do niego prawa przez organ rentowy, natomiast postępowanie sądowe ma charakter odwoławczy, sprawdzający i weryfikujący. Zmiana stanu faktycznego po wydaniu przez organ rentowy decyzji w przedmiocie uprawnień rentowych ubezpieczonego nie może stanowić podstawy do uznania decyzji za wadliwą, a w konsekwencji jej zmiany (wyrok Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2013 r. w sprawie III UK 20/13, LEX nr 1555698).

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy należy wziąć pod uwagę okoliczności podniesione w niniejszym rozstrzygnięciu.

Biorąc powyższe pod uwagę orzeka się jak w sentencji.